

Olimpia Mitric, *Cartea românească veche în județul Suceava (1643-1830) - Catalog*, vol. I și II, Suceava, 1992, 1993, 96 + 145 p.

Cultura livrescă a unui popor reprezintă elementul esențial prin care acesta intră în universalitate, valorile perene ale umanității fiind preponderent valori culturale. În aceste condiții istoria cărții și tiparului reprezintă una din componentele fundamentale ale istoriei culturii românești, *Catalogul* întocmit de autoare încadrându-se firesc în acest domeniu de cercetare.

Rod al unei cercetări sistematice desfășurată pe parcursul a opt ani de zile, acest *Catalog* este un foarte util instrument de lucru pentru cercetătorii istoriei culturii românești. Rezultatul acestei cercetări migăloase este dat de înregistrarea a 358 titluri și a 1832 exemplare de carte tipărite în 13 centre tipografice din țară și 8 din străinătate.

Volumul I al *Catalogului* este prefăcut de reputatul I. C. Chițimia (p. 3-4). Un bogat studiu introductiv al autoarei însoțit de trimiteri erudite (p. 6-54) constituie prima parte a volumului. Partea a doua a volumului conține prezentarea a 20 de titluri de carte, cu exemplarele aferente cercetate în ordinea cronologică a apariției (p. 57-82). Cel mai vechi titlu prezentat datează din 1643, cel mai nou din 1699. În *Note privind întocmirea catalogului* ne este prezentată metoda de lucru folosită, făcându-se specificarea de deontologie profesională: "În cazul tipăriturilor a căror descriere n-am întâlnit-o în altă parte se redă foaia de titlu în întregime și conținutul ei pe capitole". Volumul mai conține lista abrevierilor folosite (p. 56) și un rezumat în limba franceză (p. 85-86).

Instrumentul de lucru al *Catalogului* ne este dat de un bogat indice de autori și traducători, centre tipografice de imprimare, deținători de cărți, persoane menționate în însemnările manuscrise (p. 87-91). Un *Indice toponimic* (p. 92-94) întregeste acest instrument de lucru, încheind volumul.

Volumul al II-lea continuă cu descrierea a 71 de titluri (XXI-XCI) în 480 exemplare (nr. 48-527) imprimate în perioada cuprinsă între anii 1700-1766. Un *Glosar* de termeni (p. 122-123), un *Indice* conținând aceleași părți ca și în volumul precedent (p. 124-142) constituie instrumentele de lucru ale volumului.

Cititorul interesat în lecturarea titlurilor conținute în catalog beneficiază de o bună introducere în atmosfera de epocă, datorată studiului introductiv. În prima parte a acestui studiu (vol. I) este prezentată activitatea tipografiilor din nordul Moldovei până la 1830, punându-se îndeosebi accentul pe prezentarea activității tipografice din Rădăuți (1744-1746) și aria de răspândire în teritoriul românesc a cărților tipărite la Rădăuți (p. 6-11).

Autoarea subliniază ideea conform căreia "cartea de Rădăuți a constituit o ripostă binevenită tendinței de precizare deosebit de puternice în Moldova și un mijloc de promovare a ortodoxismului în Transilvania, aflată sub dominație habsburgică" (p. 15). Autoarea pledează pentru ipoteza că în județul Suceava a existat în mod firesc carte veche românească din secolul XVI, astăzi dispărută datorită vitregiilor vremii (p. 17). Se conchide apoi că "prezența în județul Suceava a tipăriturilor moldovenești alături de cele munteneste și transilvănene atestă prezența unei comunități de limbă, de interese de unități spirituale ale românilor..." (p. 19).

Sunt prezentate utile tabele statistice conținând repartitia cărților vechi românești din județul Suceava după categoria de deținători (p. 21) și după locul de apariție (p. 22), precum și tabele comparative privind prețul cărților (p. 33-43).

Paginile dedicate prezentării căilor și mijloacelor de procurare a cărților sau cele dedicate analizei însemnărilor manuscrite conținute de cărțile *Catalogului* prezintă autentice pagini de istorie a mentalităților. Cărțile erau cumpărate pentru scopuri pur transcendente, fiind donate de obicei bisericilor (p. 24). În pofida prețului ridicat, cărțile de cult erau cumpărate și de oamenii simpli: "Această carte s-au jertfit de au cumpărat Ioan Capra, gospodari cucernic din Frătăușul Nou... în 1880" (p. 15). Reproducând la fiecare exemplar de carte însemnările manuscrite, autoarea ne prezintă o bogată temă de reflecție și cercetare (vezi mai ales vol. I, p. 27). În volumul al II-lea al *Catalogului* ne este prezentată varianta manuscrisă, necunoscută până acum, a legendei despre Autocefalia Mitropoliei Moldovei, aflată într-un *Apostol* tipărit în 1743 la București (p. 24-27).

Motivația întocmirii acestei lucrări încheie acest dens studiu își propune să aducă contribuții noi cu privire la componența și circulația cărții vechi în Moldova, întregind izvoarele documentare necesare cunoașterii a tot ceea ce a fost trecut al istoriei țării noastre și venind în sprijinul continuității culturii românești în toate teritoriile locuite de români" (p. 50).

În ansamblu, acest *Catalog* este rezultatul unei migăloase cercetări bibliofile și constituie un prețios instrument de lucru pus la îndemnă specialiștilor în istoria culturii vechi românești.

Florin Pintescu